

Een slagvaardige NBA, voor vertrouwen in het maatschappelijk verkeer

KRIS DOUMA

Kris Douma is voorzitter van de NBA

Aan het begin van mijn voorzitterschap van de NBA heeft het (toenmalige) bestuur een proces *Strategische update* doorlopen. Dat leidde tot vijf strategische keuzes. De afgelopen vier jaar verschenen daarnaast tal van additionele issues prominent op de agenda van de NBA, zoals duurzaamheid (CSR), de Verklaring Omtrent Risicobeheersing (VOR) en de rol van accountants bij fraude. Tegelijk probeerden we de eigen prioriteiten niet uit het oog te verliezen, ze met actuele thema's te verbinden, ze weer op de agenda te krijgen en voortgang te maken. Het voert te ver hier een volledige evaluatie te doen, maar ik pak er twee prioriteiten uit. Het NBA-bestuur koos expliciet voor 'vertrouwen in het maatschappelijk verkeer' als kern van het beroep: toevoegen van betrouwbaarheid aan informatie van de onderneming ten behoeve van gebruikers (het maatschappelijk verkeer). Dat is de publieke taak waarvoor de accountant een beschermde beroepstitel, verantwoordelijkheden en bevoegdheden kreeg, zowel wettelijk als door de NBA. In dat kader vonden onderzoeken plaats waarom dingen soms misgaan, bijvoorbeeld op het gebied van 'fraude', gevolgd door aandacht voor de 'rolopvatting' van de accountant. Er is onderzocht wat in organisaties de gewenste cultuur is. Ook is een moreel besluit-

vormingsmodel gepubliceerd, waren er podcasts over prominente cases en vierden we onlangs de tiende verjaardag van de DilemmaApp. Zijn we er dan? Nee, nog niet en sowieso is dit een reis zonder finish. De rol van accountants bij fraude, de CSR, de VOR, als poortwachter in de bestrijding van financieel-economische criminaliteit vormen steeds nieuwe uitdagingen. Maar altijd vanuit de gedachte 'vertrouwen in het maatschappelijk verkeer'.

Tegelijk is de accountancy een private sector, van ondernemingen met veelal een winst oogmerk. Dus zijn er commerciële belangen en 'prikkel's, die met de komst van *private equity* in de sector niet minder zijn geworden. Het tweede punt waarbij ik daarom stil sta is de accountantsorganisatie. Kunnen we het vertrouwen in het maatschappelijk verkeer blijven dienen, als het regelgevend proces zich uitsluitend op het individuele beroep blijft richten? Terugkijkend naar de 53 maatregelen *In het publiek belang* valt op dat meer dan de helft van de maatregelen niet op het beroep waren gericht, maar op kantoren. Aangespoord door politiek en kwartiermakers kijken we momenteel naar *audit quality indicators*, gescheiden winst-en-verliesrekening, de rol van kwaliteit in het beloningsbeleid, de instelling van raden van commissarissen en een code voor diezelfde RvC's. Ook

die maatregelen zijn gericht op accountantsorganisaties. Invoering vindt overwegend plaats doordat de NBA 'met de pet in de hand' langs de organisaties gaat, dus in essentie op basis van vrijwilligheid (en *onderling commitment*). Dat maakt het kwetsbaar, zeker als commerciële belangen in het spel zijn.

Verbetering van onafhankelijkheid en kwaliteit van de audit vergt slagvaardigheid en effectiviteit van regelgeving, ook voor accountantsorganisaties. Er is een discrepantie tussen de van de NBA gevraagde 'verantwoordelijkheden' en de aan de NBA toegekende 'bevoegdheden'. Uitgangspunt van het NBA-bestuur was tweeledig; respect voor de *trias politica* (scheiding regelgeving, toezicht en rechtspraak) en de noodzaak om potentieel negatieve commerciële prikkels in het huidige stelsel effectief te voorkomen of mitigeren. Die boodschap stelden we steeds centraal: niet naar de oplossing 'rennen', maar anderen deelgenoot maken van het dilemma. Bij zowel minister als parlement is begrip voor deze analyse.

Vier jaar nadat het NBA-bestuur dit punt op de agenda zette, is het onderdeel van het onderzoek naar de onafhankelijkheid en slagvaardigheid van de NBA. Dat onderzoek vindt begin 2026 plaats. Ik maak het vervolg daarvan niet mee, maar ik houd de vinger aan de pols! ←